

Nedap experimenteert vrolijk verder!

Terwijl bij veel betrokkenen bij het stemproces onderhand de mening heeft postgevat dat we op 7 maart jl. de laatste verkiezingen met de huidige generatie stemmachines van Nedap hebben gehouden (de NewVotes mochten al niet meer mee doen), bereidt Nedap zich, via diverse experimenten en onderzoekjes voor op de toekomst, zo lijkt. Een kwestie van goed ondernemerschap.

En daar is Nedap vooralsnog niet slecht in. In een persbericht laat men weten dat de winst over 2006 is gegroeid van 8,5 miljoen euro naar 12,3 miljoen bij een omzetsijging van 121,4 miljoen naar 138,5 miljoen. Dit resultaat is mede te danken aan een groei van de omzet van de markt-groep Verkiezingssystemen onder andere 'door extra activiteiten rond de Nederlandse parlementsverkiezingen van november jl.'

Terug naar de toekomst van Nedap. In het artikel van de verkiezings-coördinator van de gemeente Enschede wordt u bijgepraat over ERTU. Niets hierover op de site van Nedap, maar op de site van Enschede was te lezen dat ook de gemeente Zwolle aan deze pilot heeft deelgenomen.

Er was nog een experiment of onderzoekje op 7 maart jl. In opdracht van Nedap was de Faculteit Gedragwetenschappen van de Universiteit Twente op 7 maart jl. actief in de gemeenten Den Haag, Utrecht en Zwolle met een 'schaduwverkiezing'. Een nieuwsbrief van de nog altijd goed gedocumenteerde actiegroep *wijvertrouwenstemcomputersniet* attendeerde me op een brief van de Haagse burgermeester (van 5 maart jl.) waarin hij de gemeenteraad informeert over deelname aan een proef met een stemmachine waarin de vraag centraal staat of de kiezer ook zélf behoefte heeft aan 'zo'n papieren verslag' (bedoeld wordt een stemmachine met paper-trail-faciliteit).

De kiezer zal na het bezoek aan het stembureau in het Stadhuis van Den Haag benaderd worden om nogmaals een stem uit te brengen. Ditmaal op een goed doel. Volgens de brief van de burgemeester moet de kiezer zich, na het uitbrengen van de stem, ervan overtuigen dat de naam op het papieren strookje overeenstemt met de uitgebrachte stem. Daarna wordt het strookje 'in een gesloten compartiment van de machine opgeslagen; de kiezer krijgt geen "bewijs" mee'.

In nieuwsbrief 23 van de actiegroep staat een *link* naar een filmpje op YouTube waarop de machine te zien is. Ook is er een *link* naar een interview dat de lokale radiozender *Tonka* in Den Haag op locatie gemaakt heeft met de Twentse onderzoeker Joris van Hoof. Het gesprek is chaotisch en duurt erg lang en ik vraag me af of het zo uitgezonden is, maar is bij tijd en wijle hilarisch. Over enige tijd zullen op de site van de Universiteit Twente (ut-onderzoek.nl) de resultaten van dit onderzoek bekend worden gemaakt. Een onderzoek dat volgens Joris van Hoof meer 'het vertrouwen in verschillende manieren van stemmen' in kaart moest te brengen. Zo werd de deelnemers aan het onderzoek aselect opgedragen om óf met het rode potlood te stemmen óf met een gewone stemmachine óf met een machine met zo'n paper-trail.

Ook op 22 november jl. hebben onderzoekers van de UT onderzoek gedaan in opdracht van Nedap Toen ging het over de betrouwbaarheid en de gebruikersvriendelijkheid van de Nedap-stemmachine. Belangrijkste conclusie van het onderzoeksrapportje (te downloaden van de site van Nedap onder *Election Systems*) is 'Overall, de stemmachine lijkt de beste optie van de twee manieren van stemmen. Immers, de machine output is meteen definitief, terwijl papieren stembiljetten nog met de hand geteld moeten worden nadat ze zijn ingevuld'. We zijn, dit gelezen hebbend, erg benieuwd naar de conclusies van het onderzoek in Den Haag en de twee andere steden! (az)